

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор на науките” във ВСУ „Черноризец Храбър”

Изготвил становището: доц. д-р Николина Грозева, катедра „Икономика”, ВСУ „Черноризец Храбър”, направление 3.8. Икономика, въз основа на Заповед № 617/ 28.09.2022г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър”.

Автор на дисертационния труд: д-р Артур Кухчински, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Политическа икономия”

Тема на дисертационния труд: „Организация и функциониране на финансовата система на институционалната бизнес среда в Полша за подпомагане на развитието на предприятията”

I. Обща характеристика и оценка на дисертационния труд.

Представеният ми за становище дисертационен труд обхваща 279 страници и се състои от увод, четири глави, заключение, библиография и приложения. Основният текст на дисертацията съдържа 48 фигури и 46 таблици. В края на главите има обобщения и заключения. Библиографията се състои от 383 публикации, включващи заглавия на полски и английски език. При изготвянето на дисертацията са използвани 125 монографии и глави в колективни трудове, 117 рецензирани научни статии, 28 нормативни акта, 71 документа и доклада и 42 интернет източника.

В увода са дефинирани предмет, обект, научно-изследователски хипотези, цели, задачи и актуалност на изследването. Представената в увода методология е коректно реализирана в хода на научното изследване.

В Глава първа се анализира същността и класификацията на МСП в Полша, като са представени много на брой дефиниции, резултати, препоръки от академични изследвания по тези въпроси. Проследено е в хронология и понастоящем дефинирането на различните видове МСП в полската нормативна база и в рамките на ЕС, както като самостоятелно значение, така и от аспект на тяхната хармонизация. Направен е структурен анализ на сегмента на МСП в националната икономика.

Втора глава съдържа концепции, дефиниции и класификации на институциите за бизнес среда според формата на подкрепа, която оказват. Анализирани са организационните и правни аспекти, свързани с функционирането им.

Трета глава анализира дейността на институциите за финансова подкрепа за микро, малки и средни предприятия. Анализът включва дейностите на заемни фондове, гаранционни фондове, мрежи от бизнес ангели и фондове за частен и рисков капитал на полския пазар.

В последната глава чрез задълбочено емпирично изследване авторът постига заявената цел и доказва своите научни хипотези. Реализирано е чрез анализ на научни изследвания в академичната литература и на база данни от собствени изследвания, проведени върху група от 1071 микро, малки и средни предприятия. Трябва да се подчертае, че извадката от изследването е избрана така, че да е представителна и резултатите да могат да бъдат обобщени за цялата популация. В резултат са разработени редица препоръки за МСП, институции за бизнес среда и местни власти.

В заключение са формулирани основни изводи и резултати от проведеното научно изследване.

Представената разработка е логически издържана и научно обоснована. Разработката има завършен вид и е в обем, оптимален за изискванията към подобен вид научни трудове. Темата за финансиране на МСП е достатъчно актуална. Настъпилите през последните години икономически, технологични и политически промени, доведоха до развитие на алтернативни форми на финансиране, които могат да се разглеждат като логичен следващ етап в развитието на малкия и среден бизнес в иновативните браншове, а и за предприемачеството по принцип. Нещо повече, в съвременни условия подобен вид инвестиции допринасят за нарастване на реалната икономическа стойност на компаниите повече и по-бързо отколкото по-консервативните подходи за финансиране.

Цитирането е коректно. Не е установено плагиатство.

II. Оценка на резултатите и приносите.

Изследванията на д-р Артур Кухчински са насочени към анализ на дейността на институциите за насърчаване на бизнес средата по отношение на финансовата подкрепа за развитието на микро-, малки и средни предприятия в Полша и оценка на използването на тази форма на подкрепа от предприятията. В резултат е открояна ролята на финансовите институции в системата за подкрепа на МСП за осигуряване на достъп до външно финансиране чрез разпределението на капиталовите потоци. Приносите в

дисертационния труд могат да се групират на приноси с теоретичен, методологически и приложен характер. Най-общо се изразяват в следното:

- Секторът на МСП в Полша е характеризирани и анализирани в контекста на хармонизираното законодателство с това на ЕС. Теоретично е обоснован широк подход към категорията на микро-, малките и средните предприятия, като е показана ролята на сектора на МСП в икономиката чрез многокритериален анализ на икономическите показатели. Направен е анализ на процеса на формиране на категорията институции, подкрепящи развитието на предприемачеството в Полша след политическата трансформация, както и на настоящата ситуация на пазара на небанкови финансови институции, насочени към МСП. В резултат е изведена авторова дефиниция за описаната система. Тези приноси оценявам като „доразвиване и допълване на съществуващо знание“.

- Доразвита е методологическата концепция за провеждане на икономически изследвания, което е позволило на автора да определи моделът на функциониране на цялата система от институциите за насърчаване на бизнес средата. Тези резултати и приноси оценявам като „допълване на съществуващо знание“.

- За сектора на микро-, малките и средните предприятия е предложен набор от препоръки по отношение на предприемането на конкретни действия, свързани с реализацията на иновативни начинания, осъществяването на конкретни инвестиционни проекти и подходящото използване на външни източници на финансиране. Изведени са препоръки за институциите за насърчаване на бизнес средата, предоставящи финансови услуги, за да се изгради набор от конкретни действия, чието изпълнение ще донесе ползи под формата на засилване на потенциала, заложен в цялата система за подкрепа на развитието на предприемачеството чрез тези институциите и ще повлияе положително на местното и регионалното развитие. Тези резултати оценявам като приложни и полезни за планиране на бъдещите дейности на финансовите институции, подкрепящи бизнес средата в Полша, а и по принцип.

Обобщената ми оценка е че постигнатите изследователски резултати на д-р Кухчински предоставят допълнително разбиране за ефективното функциониране и развитие на системата от финансови институции, подкрепящи предприемачеството в сектора на МСП в Полша. Следователно мога да ги определя като приноси най-общо с научно-приложен характер, които доразвиват и допълват вече съществуващо знание.

3. Оценка на публикациите по дисертацията.

Авторът има редица публикации по дисертационния труд, видно от предоставения списък, а именно: 3 монографии, 7 глави от колективни монографии, 7 статии в научни списания.

Представени са 20 цитирания на публикации на д-р Кухчински, което говори за разпознаваемост на автора в академичните среди.

По съществуващото на публикациите не мога да взема отношение, но по отношение на броя и видовете им, считам че са напълно достатъчни за присъждане на степен „доктор на науките”.

4. Оценка на автореферата.

Авторефератът дава достатъчно пълна представа за структурата, целите, задачите, съдържанието, резултатите, публикационна дейност и приносните моменти в разработения дисертационен труд. Характеризира се с пълнота, точност и конкретика от аспект на връзката му с основното научно изследване.

6. Критични бележки и препоръки по дисертационния труд.

Считам, че е възможно по-стегнато обобщение на приносните моменти, представени в автореферата.

Препоръчвам на кандидата да продължи изследванията си, свързани с финансирането на МСП в светлината на съвременните тенденции за развитие и внедряване в стопанската им практика на устойчиви бизнес модели. Естествено подобни иновации изискват външно финансиране, което рядко е достъпно под формата на банкови кредити, като възможност е използването на алтернативни източници на инвестиции.

Отправените препоръките и бележки не намаляват положителната ми оценка за изведените обобщения, изводи и приноси резултати.

Заклучение

Представеният дисертационния труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р. България и Правилника за неговото прилагане, както и на разпоредбите в нормативните актове на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Това ми дава основание да дам **положителна оценка** на дисертационния труд на тема „Организация и функциониране на финансовата система на институционалната бизнес среда в Полша за подпомагане на развитието на предприятията” и да предложа на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на образователна и

научна степен „доктор на науките“ по докторска програма „Политическа икономика“ на д-р Артур Кухчински.

Дата: 19.10.2022

Изготвил становището:

(доц. д-р Николина Грозева)